

MAGYAR IRODALMI ÉS NYELVÉSZETI SZIGORLAT

IRODALOMTUDOMÁNYI RÉSZ

A 2016-tól tanulmányaikat az osztatlan tanárképzésben megkezdők számára

A szigorlatot ajánlott a 8. félév végén letenni.

(2018. október 7.)

A Magyar irodalmi és nyelvészeti szigorlat a hallgatók tanulmányi menetében a nyelv- és irodalomtudományi szakmai tantárgyak után és a tanítási gyakorlat előtt, a 8. félév végén helyezkedik el. Célja, hogy a hallgató számot adjon arról a szakmai tudásáról, amelyet az egyetemi képzés során megszerzett, illetve amelyet felhasznál majd a középiskolai oktatás során.

A szigorlat két részből áll: egy nyelvtudományi és egy irodalomtudományi részből.

Az irodalomtudományi rész vizsgáztatása során a hallgatóknak az alábbi három tématerületen kell számot adniuk tudásukról, illetve képességeikről:

- A) **TUDÁSBÁZIS** (korszakok, alkotók, művek)
- B) **MEGKÖZELÍTÉSMÓDOK** (korstílus, pályakép, műfajiság, elemzés, társművészetek)
- C) **KREATÍV FELADAT** (a 20 választható téma egyikének kreatív feldolgozása a felsorolt formák valamelyikében)

A szigorlat során a hallgató húz egy A-tételt, amelyet a B-tételek közül húzott megközelítésmód alapján mutat be a bizottság előtt. Az A-tételek (amelyek a tudnivalók minimumát tartalmazzák) után felsorolt szakirodalom-listák tájékoztató jellegűek, érdemes azokat a vonatkozó egyetemi kurzusok (előadások és szemináriumok) szakirodalmi ajánlataival kiegészíteni. Az alaposabb felkészülést segítheti továbbá a témában végzett, önálló kutatómunka is, amelyhez az intézet oktatói szívesen nyújtanak további szépirodalmi és szakirodalmi ajánlásokat, illetve módszertani segítséget. (A tételsorban megadott szépirodalom és szakirodalom egy része ingyenesen elérhető az online térben, a webcímeiket külön nem jelöltük.) Azoknál az A-tételeknél, ahol a líra esetében címeiket nem, csak a versek darabszámát adtuk meg, a vizsgára való felkészülésnél a középiskolai irodalmi szöveggyűjtemények által reprezentált irodalmi kánonból válasszanak verseket. A vizsgán bármelyik középiskolai irodalmi szöveggyűjtemény használható segédletként. Azoknál a szerzőknél, akik nem szerepelnek a középiskolai szöveggyűjteményekben az egyetemi Szöveggyűjtemény, illetve a kritikai kiadások forgathatók haszonnal.

A záróvizsga „beugrójaként” a bizottság által megadott 20 téma (C-tételek) egyikéből a hallgató elkészít egy otthoni munkát igénylő, kreatív feladatot, amelyet a szigorlatot megelőző szorgalmi időszak végéig e-mailben elküld a ppke.irodalomszigorlat@gmail.com címre. A kreatív feladatra kapott érdemjegy beleszámít a szigorlat irodalmi részjegyébe.

A-tételek (TUDÁSBÁZIS)

1. Az ókori görög és római irodalom

Homérosz: *Íliász* vagy *Odüsszeia*

Aiszóposz: 3 fabula

Szapphó: 2 vers

Anakreón: 2 vers

Szophoklész: *Antigoné*

Aiszkhülosz: *Leláncolt Prométheusz*

Catullus: 2 vers

Vergilius: 2 vers (*Eklogák*), *Aeneis* (I-II., VI., XII. ének)

Horatius: 2 vers (*Ódák könyve*)

Ovidius: 2 történet az *Átváltozásokból* (pl. *Actaeon*; *Narcissus*, *Echo*; *Pygmalion* stb.)

Phaedrus: 3 állatmese

SZAKIRODALOM:

Bevezetés az ógörög irodalom történetébe, Bp., ELTE Eötvös József Collegium, 2013.

SZLEZÁK, Thomas A., *Homérosz. A nyugati kultúra születése*, ford. TATÁR Sándor, Bp., Atlantisz, 2016.

ADAMIK Tamás, *Római irodalom – a kezdetektől a nyugatrómai birodalom bukásáig*, Bp., Pesti Kalligram Kft., 2009.

Ókori és keleti irodalmak, főszerk. SZEPESSY Tibor, ELTE–Gépeskönyv, 2004.

Ókor folyóirat archívuma (<http://okorportal.hu/folyoirat/archivum>)

2. Biblia

Ószövetség: A világ teremtése, A második teremtéstörténet (Ter 1-2), A bűnbeesés (Ter 3,1-3,24), Káin és Ábel (Ter 4,1-4,26), A vízözön (Ter 6,13-9,29), A bábeli torony (Ter 11,1-11,9), Ábrahám áldozata (Ter 22,1-22,19), József története (Ter 37-50), 23. zsoltár (Zsolt 23,1-23,6), Prédikátor könyve (Préd 1-3, Préd 12), Énekek éneke (Én 1-8), Jónás könyve (Jón 1-4)

Újszövetség: Máté evangéliuma (Mt 1-28), Az irgalmas szamaritánus (Lk 10,25-10,37), A tékozló fiú (Lk 15,11-15,32), Pál apostol levelei (1Kor 1,1-1,13), János jelenései (Jel 5,1-5,5; 6,1-6,8; 21,1-21,8; 22,1-22,5)

SZAKIRODALOM:

RÓZSA Huba, *Bevezetés az Ószövetség könyveibe. Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom-és hagyománytörténetébe*, Bp., Szent István Társulat, 2016.

FARKASFALVY Dénes, *Bevezetés az újszövetségi Szentírás könyveihez*, Bp., Szent István Társulat, 1995.

KOCSIS Imre, *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába*, 1-2., Bp., Szent István Társulat, 2015.

TARJÁNYI Béla, *Evangélium-magyarázatok, II. rész. Példabeszédek*, Bp., PPKE Hittudományi Kar, 1994.

GÁL Ferenc, *Pál apostol levelei*, Bp., Szent István Társulat, 2006.

FODOR György, *Az apokaliptikus eszkatológia = Az Atyák dicsérete. A 60 éves Vanyó László köszöntése*, szerk. KRÁNICZ Mihály, Bp., Szent István Társulat, 2002, 73–114.

3. A középkor irodalma

Carmina Burana című gyűjteményből 3 vers

Szt. Ágoston: *Vallomások*

Assisi Szt. Ferenc: *Naphimnusz*

Walter von der Vogelweide: *Hársfaágak csendes árnyán*

Halotti Beszéd és Könyörgés

Ómagyar Mária-siralom

A magyar legendák közül: *Szt. István nagy legendája, Szt. Margit legendája, Szt. Erzsébet legendája*

François Villon: 5 vers

Dante Alighieri: *Isteni színjáték – Pokol*

SZAKIRODALOM:

TARNAI Andor, *A Halotti Beszéd retorikája = Tanulmányok a középkori magyarországi könyvkultúráról*, szerk. SZELESTEI NAGY László, Bp., OSZK, 1989 (Az Országos Széchényi Könyvtár Kiadványai: Új Sorozat, 3), 39–49.

Világirodalom, főszerk. PÁL József, Bp., Akadémiai, 2005, 260–309.

4. A reneszánsz és a barokk világirodalma

Francesco Petrarca: 5 vers

Giovanni Boccaccio: 3 novella

William Shakespeare: 2 dráma az alábbiak közül: *Hamlet, Lear király, Romeo és Júlia, Macbeth, A velencei kalmár, Szentivánéji álom, Vízkereszt vagy amit akartok, A vihar*

Michel de Montaigne: 1 esszé

Miguel de Cervantes: *Don Quijote*

John Milton: *Az elveszett Paradicsom*

SZAKIRODALOM:

Világirodalom, főszerk. PÁL József, Bp., Akadémiai, 2005, 309–317 (Petrarca, Boccaccio), 365 (Montaigne), 405–429 (Shakespeare és az angol színház).

CS. SZABÓ László: *Shakespeare*, Bp., Gondolat, 1987, (*Hamlet* 206–223, *Lear király* 261–266, *A velencei kalmár* 181–197, *Szentivánéji álom* 168–180, *Vízkereszt vagy amit akartok* 198–205, *Shakespeare-ről* 108–117).

5. **A magyarországi reneszánsz (humanizmus és reformáció, Janus Pannonius, Balassi Bálint, Rimay János)**

*Janus Pannonius: 5 vers

*Balassi Bálint: 10 vers

Rimay János: 5 vers

A Károli Gáspár Biblia és a 15–16. századi Biblia-fordítások

*Bornemisza Péter: Elektra-fordítás

Heltai Gáspár: *100 fabula*

SZAKIRODALOM:

JANKOVITS László, *Accessus ad Janum. A műértelmezés hagyományai Janus Pannonius költészetében*. Bp., Balassi, 2002, 141–221. (*Ad animam suam*), vagy: 117–139. (*Búcsú Váradtól*)

JELENITS István, *Janus Pannonius elégiája a táborozó Balázshoz* = ItK 1972, 355–357.

KLANICZAY Tibor, *A reneszánsz válsága és a manierizmus* = K. T., *A múlt nagy korszakai*, Bp., 1973, 226–282.

HORVÁTH Iván, *A magyar vers a reneszánsz és reformáció korában = A magyar irodalom története, I: A kezdetektől 1800-ig*, szerk. JANKOVITS László, ORLOVSZKY Géza, Bp., Gondolat, 2007, 236–249.

HORVÁTH Iván, *Balassi könyve = A magyar irodalom története, I: A kezdetektől 1800-ig*, szerk. JANKOVITS László, ORLOVSZKY Géza, Bp., Gondolat, 2007, 351–362.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 83–90, 111–172

6. **A magyarországi barokk (Pázmány Péter, Zrínyi Miklós, Mikes Kelemen)**

*Pázmány Péter: prédikációk (*A nyelvnek vétkeiről, Hogy a tudós nagy emberek esetiben nem kell megbotránozkodnunk, Mint kell a keresztyén leányt nevelni, A keresztyén vitézek kötelességéről, Őt szép levél*)

*Zrínyi Miklós: *Szigeti veszedelem, Az török áfium ellen való orvosság*

*Mikes Kelemen: *Törökországi levelek, Mulatságos napok*

1 szabadon választott mű az alábbi önéletírások közül: Bethlen Miklós *Önéletírása* vagy Bethlen Kata *Önéletírása* vagy Rákóczi Ferenc: *Vallomások* – 1. könyv

SZAKIRODALOM:

BÁN Imre, *A magyar barokk próza változatai* = B. I., *Eszmék és stílusok*, Bp., Akadémiai, 1976, 182–202.

ÖRY Miklós, SZABÓ Ferenc, *Pázmány Péter (1570–1637) = PÁZMÁNY Péter, Válogatás műveiből*, szerk. ÖRY Miklós, SZABÓ Ferenc, VASS Péter, Bp., Szent István Társulat, 1983, I, részlet a bevezetésből: 11–107.

KOVÁCS Sándor Iván, *Az író Zrínyi Miklós*, Bp., Akadémiai, 2006, 251–285.

MIKES Kelemen, *Törökországi levelek* = M. K. *Művei*, s. a. r. HOPP Lajos, Bp., Szépirodalmi, 1978 (*Magyar Remekírók*), részlet az utószóából: 724–760.

7. A francia klasszicista dráma és a felvilágosodás világirodalma

2 dráma az alábbiak közül:

Pierre Corneille: *Cid*

Jean Racine: *Phaedra*

Molière: *Tartuffe, A mizantróp, A fősvény, Képzelt beteg*

2 regény az alábbiak közül:

Daniel Defoe: *Robinson Crusoe*

Jonathan Swift: *Gulliver utazásai*

Laurence Sterne: *Tristram Shandy úr élete és gondolatai vagy Érzelmes utazás Francia- és Olaszországban*

Voltaire: *Candide*

Jean-Jacques Rousseau: *A társadalmi szerződés*

Immanuel Kant: *Mi a felvilágosodás?*

Johann Wolfgang von Goethe: 2 vers, *Az ifjú Werther szenvedései, Faust*

Friedrich Schiller: 2 vers, *Ármány és szerelem*

SZAKIRODALOM:

Világirodalom, főszerk. PÁL József, Bp., Akadémiai, 2005, *A felvilágosodás korának irodalma*: 447–531.

BABITS Mihály, *Az európai irodalom története*, Bp., Auktor, 1991 (reprint), 284–381.

CHAUNU, Pierre, *Bevezetés: A felvilágosodás megértéséhez* = CH. P., *A felvilágosodás*, ford.

NAGY Géza, Bp., Osiris, 1998, 7–25.

8. A magyar felvilágosodás irodalma (Bessenyei György, Kazinczy Ferenc, Batsányi János, Kármán József, Fazekas Mihály)

*Bessenyei György: 5 vers, *Magyarság, Egy tudós társaság felállítása iránt való jámbor szándék, A filozófus*

*Kazinczy Ferenc: 10 vers, *Ortológus és neológus nálunk és más nemzeteknél, Fogságom naplója, Bevezetés a Magyar Museumhoz*

Batsányi János: 5 vers

*Kármán József: *Fanni hagyományai*

Fazekas Mihály: 5 vers, *Lúdas Matyi*

SZAKIRODALOM:

BÍRÓ Ferenc, *A felvilágosodás korának magyar irodalma*, Bp., Balassi, 1994, 73–87, (Bessenyei), 355–370 (Fazekas), 331–345 (Batsányi).

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2010, 383–393 (Kazinczy, Kármán).

SZILÁGYI Márton, „Elhervadt a szeretet édes melege alatt” (*A Fanni hagyományai értelmezéséhez*), ItK 1993/1, 69–77.

AJKAY Alinka, *Klasszikus magyar irodalom, (felvilágosodás és reformkor)* egyetemi jegyzet,

PPKE, Pilisecsaba, 2011. ([https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/ajkay_alinka-klasszikus_magyar_irodalom\(1\).pdf](https://btk.ppke.hu/uploads/articles/4090/file/ajkay_alinka-klasszikus_magyar_irodalom(1).pdf))

9. Csokonai Vitéz Mihály és Berzsenyi Dániel

*Csokonai Vitéz Mihály: 20 vers, *Dorottya, A méla Tempefői, avagy az is bolond, aki poétává lesz Magyarországon*

*Berzsenyi Dániel: 10 vers, *Észrevételek Kölcsey recenziójára, Poétai harmonistika*

SZAKIRODALOM:

SZILÁGYI Márton, *A költő mint társadalmi jelenség, Csokonai Vitéz Mihály pályafutásának társadalomtörténeti dimenziói*, Bp., Ráció, 2014, 9–60, 187–221, 311–386.

HORVÁTH János, *Egy fejezet a magyar irodalmi ízlés történetéből. Berzsenyi Dániel* = H. J., *Tanulmányok*, 2. kiad., Debrecen, Kossuth, 1997, 167–180.

SZAUDER József, *Az estve és Az álom keletkezése (Csokonai és a felvilágosodás)* = SZ. J. *Az estve és Az álom*, Bp., 1970, 220–270.

BÉCSY Ágnes, *„Halljuk miket mond a lekötött kalóz...” Berzsenyi-versek elemzése, értelmezése*, Bp., 1985. (egy választott verselemzés)

10. A romantika világirodalma

Johann Christian Friedrich Hölderlin: 2 vers

Heinrich Heine: 2 vers

William Wordsworth: 2 vers

Percy Bysshe Shelley: 2 vers

John Keats: 2 vers

Edgar Allan Poe: *A holló*

2 epikus mű az alábbiak közül:

Novalis: *Heinrich von Ofterdingen*

E. T. A. Hoffmann: *Az arany virágcserep* vagy *A homokember*

Jane Austen: *Értelem és érzelem* vagy *Büszkeség és balítélet*

Mary Shelley: *Frankenstein* vagy *a modern Prométheusz*

George Gordon Byron: *Don Juan*

Walter Scott: *Ivanhoe*

Alekszandr Szergejevics Puskin: *Anyegin*

Victor Hugo: *A párizsi Notre-Dame*

Charles Dickens: *Twist Oliver*

Edgar Allan Poe: *A Morgue utcai kettős gyilkosság*

Emily Brontë: *Üvöltő szelek*

SZAKIRODALOM

Világirodalom, főszerk. PÁL József, Bp., Akadémiai, 2005, *A romantika*, 532–639.

Jerome MCGANN, *Újragondolni a romantikát*, ford. ELEKES Dóra = *Újragondolni a romantikát*, szerk. HANSÁGI Ágnes, HERMANN Zoltán, Bp., Kijárat, 2003, 189–206.

HORVÁTH Károly, *A romantika műfaji rendje és korszakai* = H. K., *A romantika értékrendszere*, Bp., Balassi, 1997, 17–31.

11. A magyar romantika (Kisfaludy Károly, Katona József, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály)

Kisfaludy Károly: 5 vers, *A tatárok Magyarországon, A kérők, Sulyosdi Simon, Hős Fercsi*

*Katona József: 5 vers, *Bánk bán, Mi az oka, hogy Magyarországon a játékszíni költőmesterség lábra nem tud kapni?*

*Kölcsey Ferenc: 10 vers, *A karpáti kincstár, Nemzeti hagyományok, kritika Csokonairól, Berzsenyiről, Mohács, Parainesis Kölcsey Kálmánhoz*

*Vörösmarty Mihály: 25 vers, *Délsziget, A rom, Csongor és Tünde*

SZAKIRODALOM:

BABITS Mihály, *Az ifjú Vörösmarty, A férfi Vörösmarty* = B. M., *Esszék, tanulmányok*, Bp., 1978, 208–255.

HORVÁTH János, *Kölcsey Ferenc* = H. J., *Tanulmányok*, Bp., 1956, 154–201.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2010, 415–423, 423–428.

BARTA János, *A romantikus Vörösmarty* = B. J., *Klasszikusok nyomában*, Bp., Akadémiai, 1976, 416–435.

12. *Petőfi Sándor

30 vers

János vitéz, Az apostol, A helység kalapácsa, A hóhér kötele, Útirajzok, Levelek Arany Jánoshoz

SZAKIRODALOM:

HORVÁTH János, *Petőfi Sándor*, 1922.

MARGÓCSY István, *Petőfi Sándor* (kísérlet), Bp., Korona Kiadó, 1999.

KERÉNYI Ferenc, *Petőfi Sándor*, Bp., Osiris, 2008.

Szeptember végén, szerk., FÜZFÁ Balázs, Savaria Press University, 2008. (A vers elemzése)

MILBACHER Róbert, *Petőfi „pályakezdése” mint probléma. Kísérlet egy elméleti keret fölvezetésére* = *Értelmiségi karriertörténetek, kapcsolathálók, írócsoporthatóságok*, szerk. BÍRÓ Annamária, BOKA László, Nagyvárad-Budapest, Partium Egyetem - rec.iti, 2014, 137–146.

13. *Arany János

30 vers

Szondi két apródja, Tetemre hívás, Ágnes asszony, Pázmán lovag, V. László, A walesi bárdok, Tengeri-hántás, Vörös Rébék, Híd-avatás

Toldi, Toldi estéje, Az elveszett alkotmány, Bolond Istók, A nagyidai cigányok, Naiv eposzunk, Levelek Petőfi Sándornak, A magyar nemzeti versidomról

SZAKIRODALOM:

SZILÁGYI Márton, *„Mi vagyok én?” Arany János költészete*, Bp., Kalligram, 2017.

MILBACHER Róbert, *Kísérlet A nagyidai cigányok (újra)értelmezésére*, ItK 1996/4, 415–441.

DÁVIDHÁZI Péter, *Hunyt mesterünk. Arany János kritikus öröksége*, Bp., Magvető, 1992, 73–111, 185–190.

TARJÁNYI Eszter, *Arany János és a parodisztikus hagyomány*, Bp., Universitas, 2013.

BARTA János, *Az „Őszikék” titkai* = B. J., *A pálya végén*, Bp., 1987, 122–143.

14. Kemény Zsigmond, Jókai Mór, Gyulai Pál

Kemény Zsigmond: *Ködképek a kedély láthatárán, A rajongók, Arany Toldijáról, Élet és irodalom*
*Jókai Mór: *Egy magyar nábob, A kőszívű ember fiai, Az arany ember, De kár megvénülni!*
Gyulai Pál: *Egy régi udvarház utolsó gazdája*

SZAKIRODALOM:

BARTA János, *A pálya ívei. Kemény Zsigmond két regényéről*, Bp., 1985 (Irodalomtörténeti Füzetek, 115).

IMRE László, *Műfajok létformája XIX. századi epikánkban*, Debrecen, 1996, 255–291.

Jókai & Jókai, szerk. HANSÁGI Ágnes és HERMANN Zoltán, Bp., 2013.

EISEMANN György, „Elmondom, ahogy megértem” (*A forradalom elbeszélése Jókai Mór A kőszívű ember fiai című regényében*) = *Az elbeszélés módozatai*, szerk. JÓZAN Ildikó, KULCSÁR SZABÓ Ernő, SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Bp., Osiris, 2003.

TARJÁNYI Eszter, *Történetek csapdájában = A XIX. század vonzásában. Tanulmányok T. Erdélyi Ilona tiszteletére*, szerk. KICZENKO Judit, THIMÁR Attila, Piliscsaba, PPKE BTK, 2001.

BÉNYEI Péter, *Kísérlet a nemzeti teleológia érvényességének fenntartására*. Jókai Mór: *A kőszívű ember fiai* = *Alföld* 2002/3, 68–90.

DÁVIDHÁZI Péter, *Gyulai Pál történelemszemlélete*, ItK 1972, 580–600.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2010, 567–568 (Gyulai), 568–572 (Kemény).

15. *Madách Imre

Az ember tragédiája

A civilizátor vagy Mózes

SZAKIRODALOM:

ARANY János, *Egy üdvözlő szó = A. J. Összes művei*, NÉMETH G. Béla, Bp., 1968, 369–371.

HORVÁTH Károly, *Madách Imre*, Bp., 1984.

BARTA János, *Az ember tragédiája értelmezéséhez* = B. J., *A pálya végén*, Bp., 1987, 278–316.

EISEMANN György, *Létértelmező motívumok Az ember tragédiájában* = E. Gy., *Keresztutak és labirintusok*, Bp., 1991, 37–68.

SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Történelemértelmezés és szerkezet Az ember tragédiájában = Madách tanulmányok*, szerk. Horváth Károly, Bp., 1978, 143–153.

16. A romantika utáni regény Európában

3 szabadon választott mű az alábbiak közül:

Honoré de Balzac: *Goriot apó*

Stendhal: *Vörös és fekete* vagy *A páрмаi kolostor*

Mihail Jurjevics Lermontov: *Korunk hőse*

Nyikolaj Vasziljevics Gogol: *Holt lelkek*, *Az orr*, *A köpönyeg*

William Makepeace Thackeray: *Hiúság vására*

Ivan Goncsarov: *Oblomov*

Émile Zola: *Nana*

SZAKIRODALOM:

SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *A realizmus mint történelmi irányzat* = SZ-M. M., Kemény Zsigmond, Bp., Szépirodalmi, 1989, 9–41.

Világirodalom, főszerk. PÁL József, Bp., Akadémiai, 2005, 643–723.

GINTLI Tibor – SCHEIN Gábor: *Az irodalom rövid története II. A realizmustól máig*, Pécs, Jelenkor, 2007, 5–18, 38–48, 57–65.

17. A 19. század második felének magyar irodalma (Vajda János, Arany László, Reviczky Gyula, Mikszáth Kálmán, Petelei István, Gozdsu Elek, Ambrus Zoltán, Gárdonyi Géza, Bródy Sándor, Cholnoky Viktor)

*Vajda János: 10 vers

Arany László: *A délibábok hőse*

Reviczky Gyula: 5 vers, *Arany mint humorista, Kozmopolitikus irány a költészetben*

*Mikszáth Kálmán: *Tót atyafiak, A jó palócok, Gavallérok, Beszterce ostroma, Szent Péter esernyője*

Petelei István: *A vén nemes, A jutalom, A kis Gáspárovics, Lobbanás az alkonyatban*

Gozdsu Elek: *Sámson madara, Nirvána, Spleen, Ultima ratio, Őszi eső, Napraforgó, Ének a zenéről, Kőd*

Ambrus Zoltán: *Ninive pusztulása, Pókháló kisasszony, Olajfák és narancserdők, Tóparti gyilkosság*

*Gárdonyi Géza: *Az én falum (A nagy eff, Március, Október, A táltos ember, A mesgyekő, A hópehely), Az öreg tekintetes*

Bródy Sándor: *A nap lovagja, Rembrandt*

Cholnoky Viktor: *Az Alerion-madár vére, Tartini ördöge, Olivér lovag, A kövér ember, Trivulzió szeme*

SZAKIRODALOM:

NÉMETH G. Béla, *A kiábrándultság hanghordozása. A romantikát lezáró lírai forduló néhány vonása* = N. G. B., *Hosszmetszetek és keresztmetszetek*, Bp., 1987, 421–435.

KOVÁCS Ida, *Vajda János = A márciusi ifjak nemzedéke*, Bp., 2000.

IMRE László, *A magyar verses regény*, Bp., 1990, 168–304.

T. SZABÓ Levente, *Mikszáth, a kételkedő modern: Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában*, Bp., L' Harmattan, 2007.

TARJÁNYI Eszter, *Mikszáth Kálmán esete a detektívtörténettel*, *Literatura* 2005/1, 50–78.

NÉMETH G. Béla, „Az én falum” írója – „Az én falum” világa = N. G. B., *Századutóról – századelőről*, Bp., 1985, 139–160.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2010, 489–489 (Vajda), 653–656 (Cholnoky) 584–596 (Mikszáth, Petelei, Ambrus, Gozdsu)

18. A modernség fordulata a világirodalomban (líra, epika, dráma)

Charles Baudelaire: 2 vers

Paul Verlaine: 2 vers

Arthur Rimbaud: 2 vers

Stéphane Mallarmé: 2 vers

Rainer-Maria Rilke: 2 vers

Walt Whitman: 2 vers

2 regény az alábbiak közül:

Gustave Flaubert: *Bovaryné*

Charles Dickens: *Copperfield Dávid*

Fjodor Mihajlovszki Dosztojevszkij: *Bűn és bűnhődés*

Lev Tolsztoj: *Ivan Iljics halála* vagy *Anna Karenina*

2 dráma az alábbiak közül:

Henrik Ibsen: *A vadkacsa* vagy *Nóra (Babaszoba)*

Anton Pavlovszki Csehov: *Három nővér* vagy *Cseresznyés kert* vagy *Sirály*

SZAKIRODALOM:

Világirodalom, főszerk. PÁL József, Bp., Akadémiai, 2005, 749–886.

GINTLI Tibor–SCHEIN Gábor: *Az irodalom rövid története II. A realizmustól máig*, Pécs, Jelenkor, 2007, 101–125, 129–134, 151–152, 156–169.

BAHTYIN, Mihail, *Dosztojevszkij poétikájának problémái*, Bp., Osiris, 2001.

SZONDI, Peter, *A modern dráma elmélete*, Bp., Osiris, 2002.

Lev SESZTOV, *Teremtés a semmiből*, Bp., Osiris, 1999.

FISCHER-LICHTE, Erika, *A dráma története*, Pécs, Jelenkor, 2001.

19. *Ady Endre

30 vers

+ 2 esszé az alábbiak közül:

Ismeretlen Korvin-kódex margójára, *Bilek*, *A duk-duk affér*, *A magyar Pimodán*, *Fekete macska*

SZAKIRODALOM:

KENYERES Zoltán, *Ady Endre*, Bp., Korona, 1998.

HORVÁTH János, *Ady szimbolizmusa* = H. J., *Tanulmányok II.*, szerk. BITSKEY István és GÖRÖMBEI András, Debrecen, 1997, 545–556.

Újraolvasó. Tanulmányok Ady Endréről, szerk. KABDEBÓ Lóránt, KULCSÁR SZABÓ Ernő, KULCSÁR-SZABÓ Zoltán, MENYHÉRT Anna, Bp., Anonymus, 1999.

EISEMANN György, *Modernitás, nyelv, szimbólum = A magyar irodalom történetei*, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, VERES András, Bp., 2007, II, 689–703.

Kocsi-út az éjszakában, szerk. FÚZFA Balázs, Szombathely, 2011.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 762–770.

20. *Babits Mihály

25 vers

+ 1 novella az alábbiak közül:

Drága élet, *Karácsonyi Madonna*, *Mythologia*

+ 2 esszé az alábbiak közül:

Ágoston, *A veszedelmes világnézet*, *Pajzssal és dárdával*, *Magyar költő 919-ben*, *Új klasszicizmus felé*, *Nemzet és Európa*, *Gondolatok az ólomgömb alatt*

+ 1 regény az alábbiak közül:

Timár Virgil fia, *A golyakalifa*

SZAKIRODALOM:

RÁBA György, *Babits Mihály*, Bp., Gondolat, 1983.

RÁBA György, *Babits Mihály költészete*, Bp., Szépirodalmi, 1981.

NEMES NAGY Ágnes, *A hegyi költő*, Bp., Magvető, 1984.

KELEVÉZ Ágnes, „*Lelkemben bakhánsláрма tombol*”: *A fiatal Babits dionüszoszi és apollóni verseiről* = K. Á., „*Kit új korokba küldtek régi eszmék*”: *Babits útján az antikvitástól napjainkig*, Bp., PIM, 2008.

Esti kérdés, szerk. FÜZFA Balázs, Szombathely, 2009.

FÁJ Attila, *Az ószövetségi és a babitsi Jónás-paradoxon logikai megoldása*, Új Dunatáj, 2010/4.

SIPOS Lajos, *Babits Mihály*, Szekszárd, 2008.

SIPOS Lajos, *Szövegépítés és szövegalkotás a Timár Virgil fia című regényben* = S. L., *Modernitások, alkotók, párbeszéd*, Szombathely, Savaria University Press, 2016, 264–277. vagy S. L., *Új klasszicizmus felé...*, Bp., Argumentum, 2002, 145–163.

SIPOS Lajos, *Mythologia* = S. L., *Új klasszicizmus felé...*, Bp., Argumentum, 2002, 132–144.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 770–778.

21. *Kosztolányi Dezső

25 vers

Pacsirta, Édes Anna

+ 3 novella az alábbiak közül:

Alfa, Erzsébet, Boldogság, A kövér bíró, Caligula, Esti Kornél kötetből (1933)

SZAKIRODALOM:

MARGÓCSY István, *A szegény kisgyermek panaszai = A rejtőző Kosztolányi*, szerk. MÉSZ Lászlóné, Bp., Tankönyvkiadó, 1987, 49–54.

SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Kosztolányi Dezső*, Pozsony, Kalligram, 2010.

Hajnali részegség, szerk. FÜZFA Balázs, Szombathely, 2010.

SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Körköröség és transzcendencia a Pacsirtában* = Sz.-M. M., „*Minta a szőnyegen*”. *A műértelemezés esélyei*, Bp., Balassi, 1995, 185–198.

http://real-j.mtak.hu/1432/1/LITERATURA_1986.pdf

SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Édes Anna: regény és/vagy példázat* = Sz.-M. M., *Kosztolányi Dezső*, Pozsony, Kalligram, 285–317.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 762–830, 866–870, 888–905.

BARABÁS Judit, *Édes Anna = Tanulmányok Kosztolányi Dezsőről. Újraolvasó*, szerk. KULCSÁR

SZABÓ Ernő, SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Bp., Anonymus, 1998, 143–157.

BENGI László, *Elbeszél halál. Kosztolányi-tanulmányok*, Bp., Ráció, 2012.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 689–698, 778–785.

22. Krúdy Gyula, Móricz Zsigmond

*Krúdy Gyula:

Szindbád ifjúsága, (1911, 1925), *Boldogult úrfikoromban vagy A vörös postakocsi, Utolsó szivar az Arabs szürkénél*

SZAKIRODALOM:

BEZECZKY Gábor, *Krúdy Gyula*: Szindbád, Akkord, Talentum Műelemzések, 2003.

GINTLI Tibor, „Valaki van, aki nincs” *Személyiségbeszélés és identitás Krúdy Gyula regényeiben*, Bp., Akadémiai, 2005., 11–36.

SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Metaforikus szerkezet a Kosztolányi- és a Krúdy-novellában = A novellaelemzés új módszerei*, szerk. HANKISS Elemér, Bp., Akadémiai, 1972.

http://www.krudy.hu/Szakirod/SzegedyMaszakMihaly/SzMMANum_71.html

FÜLÖP László, *Közelítések Krúdyhoz*, Bp., Szépirodalmi, 1986.

EISEMANN György, *Az emlékezés izei (Krúdy Gyula Szindbád novelláinak mnemotechnikájáról) = E. Gy., A folytatódó romantika*, Bp., Orpheus Könyvek, 1999, 117–128.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 683–689.

*Móricz Zsigmond:

Az Isten háta mögött

Hét krajcár, Csipkés Komárominé, Szegény emberek, A hiba, Judith és Eszter, Tragédia, Barbárok
+ 2 regény az alábbiak közül: *Úri muri, Rokonok, Kivilágos kivirradtig, Pillangó, Árvácska*

SZAKIRODALOM:

GINTLI Tibor, *Bovary úr vagy Bovaryné? = Az újraolvasott Móricz*, szerk. ONDER Csaba, Nyíregyháza, 2005, 68–79.

SZILÁGYI Zsófia, *Móricz Zsigmond*, Bp., Pesti Kalligram, 2013.

KULCSÁR SZABÓ Ernő, *Beszédaktus, szerepkör, ironia. Az Isten háta mögött mint elbeszélés*, Alföld, 1993/4, 58–76.

DOBOS István, *Egyszólamúság vagy együtthangzás? Útban a regény többnyelvűsége felé. Móricz Zsigmond Az Isten háta mögött*, It 2015/1, 34–45.

TVERDOTA György, *Nevető rokonok*, It 2005, 123–129.

BENYOVSZKY Krisztián, *Fosztogatás. Móricz-elemzések*, Pozsony, Kalligram, 2010.

A kifosztott Móricz? szerk. FENYŐ D. György, Bp., Krónika Nova, 2001.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 671–677.

23. Kaffka Margit, Csáth Géza, Karinthy Frigyes

*Kaffka Margit:

Színek és évek

+ 1 novella az alábbiak közül:

Csendes válságok, Polixéna tant, Süppedő talajon, Így beszélt az asszony

SZAKIRODALOM:

BODNÁR György, *Kaffka Margit*, Bp., Balassi, 2001.

BENYOVSZKY Krisztián, *Emlékezés és narráció három modellje (Kaffka Margit, Ottlik Géza, Talamon Alfonz) = B. K., Rácsvustra. Regényes olvasónapló Kaffka Margittól Bodor Ádámgig*, Pozsony, Kalligram, 2001, 37–56.

SZITÁR Katalin, *Az elbeszélő gondolkodása és a szó poétikuma. Kaffka Margit: Polixéna tant = Szó, elbeszélés, metafora. Műelemzések a XX. századi magyar próza köréből*, szerk. HORVÁTH Kornélia, SZITÁR Katalin, Bp., 2003, 387–409.

FÜLÖP László, *Kaffka Margit*, Bp., Gondolat, 1987.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 666–671.

Csáth Géza:

2 novella az alábbiak közül: *A varázsló kertje, A vörös Eszti, Anyagyilkosság, Ópium*

SZAKIRODALOM:

SZAJBÉLY Mihály, Csáth Géza, Bp., Gondolat, 1989.

A varázsló halála. In memoriam Csáth Géza, szerk. SZAJBÉLY Mihály, Bp., Nap, 2004.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 683–689.

*Karinthy Frigyes:

Utazás a koponyám körül

+ 1 novella az alábbiak közül: *A cirkusz, Barabbás, Találkozás egy fiatalemberrel, Én és énke*

SZAKIRODALOM:

OLASZ Sándor, *A regény metamorfózisa a huszadik század első felének magyar irodalmában*, Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997.

Bíráló áruhában: Tanulmányok Karinthy Frigyesről, szerk. ANGYALOSI Gergely, Bp., Maecenas, 1990.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 698–703.

24. Juhász Gyula, Tóth Árpád, Füst Milán lírai beszédmódja

*Juhász Gyula: *Nietzsche, Ady Endrének, Berzsenyi, Tiszai csönd, Magyar táj, magyar ecsettel, Annára gondolok, Tápai Krisztus, Tápai lagzi*

*Tóth Árpád: *Meddő órán, Esti szonett, Hajnali szerenád, Elégia egy rekettyebokorhoz, Esti sugárkoszorú, Lélektől lélekig*

Füst Milán: *Óda pártfogómhoz, Objektív kórus, Katonák éneke, Öregség, Nyilas-hava, A kalandor, Önarckép, Óda egy elképzelt művészhez*

SZAKIRODALOM:

NÉMETH G. Béla, *A csendes tűnődés költője (Tóth Árpád) = N. G. B., Kérdések és kételyek*, Bp., Balassi, 1995.

SCHEIN Gábor, *Füst Milán*, Bp., Jelenkor, 2017.

BORBÉLY Sándor, *Tükörkép Juhász Gyuláról*, Bp., Gladiátor, 1999.

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 785–798.

ACÉL Zsolt, *Műfajok és hagyományok Füst Milán Bukolika című ciklusában: Szövegközöttiség és szövegkritika*, It, 2007, 331–339.

ANGYALOSI Gergely, *A lélek lehetőségei*, Bp., Akadémiai, 1986.

25. Avantgárd (világirodalom és Kassák Lajos)

*Kassák Lajos: *Vásárban, A ló meghal a madarak kirepülnek, Örömhöz, 12. számú költemény, Mesteremberek + A Tett és a Ma című folyóiratainak átfogó ismerete, irodalomszervező tevékenysége valamint az irodalmi avantgárd, az 'izmusok' jellemzőinek és történetének átfogó ismerete*

Guillaume Apollinaire: 5 vers a *Szeszek* című kötetből

Blaise Cendrars: *Húsvét New Yorkban, A transzszibériai expressz és a franciaországi kis Johanna prózája*

SZAKIRODALOM:

- KASSÁK Lajos–PÁN Imre, *Izmosok. A modern művészeti irányok története*, Bp., Napvilág, 2003.
- SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Szintakszis, metafora és zeneiség Kassák költeményében = Formateremtő elvek a költői alkotásban*, szerk. HANKISS Elemér, Bp., Akadémiai, 1971.
- DERÉKY Pál, „Latabagomár ó talatta latabagomár és finfi”: *a XX. század eleji magyar avantgárd irodalom*, Debrecen, Kossuth Egyetem, 1998.
- RÁBA György, *A föllázított valóság poézise*
<http://dia.pool.pim.hu/html/muvek/RABA/raba00001a/raba00010/raba00010.html>
- RÓNAY György, *Kassák Lajos*, Bp., Szépirodalmi, 1971.
- Újraolvasó. *Tanulmányok Kassák Lajosról*, szerk. KABDEBŐ Lóránt, Bp., Anonymus, 2000.
- Formateremtő elvek a költői alkotásban*, szerk. HANKISS Elemér, Bp., Akadémiai, 1971.
- Magyar irodalom*, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 799–807.
- TÓTH Szilvia, *Blaise Cendrars Húsvét New Yorkban és A transzszibériai expressz és a franciaországi kis Johanna prózája*, http://www.uni-miskolc.hu/~philos/2010_tom_XV_1/121.pdf

26. A későmodernség világirodalma

- T. S. Eliot: *A puszta ország* (ford. Weöres Sándor) / *Átokföldje* (ford. Vas István)
- Ezra Pound: *A jócimborá balladája, Egy metróállomáson*
- Federico García Lorca: *Alvajáró románc*
- Paul Celan: *Halálfűga*

+ 2 további szabadon választott szerző az alábbiak közül:

- Franz Kafka: *Az átváltozás* vagy *A per*
- Thomas Mann: *Halál Velencében* vagy *Mario és a varázsló*
- Albert Camus: *Közöny* / *Az idegen*
- Mihail Bulgakov: *A Mester és Margarita*

+ 1 további szabadon választott szerző az alábbiak közül:

- Bertolt Brecht: *Kurázs mama és gyermekei*
- Samuel Beckett: *Godot-ra várva*
- Friedrich Dürrenmatt: *A fizikusok*
- Arthur Miller: *Az ügynök halála*

SZAKIRODALOM:

- Világirodalom*, szerk. PÁL József, Bp., Akadémiai, 2008. (vonatkozó fejezetek)
- DÁVIDHÁZI Péter, *Egy utalásnyi kulturális emlékezet (I–II) The Waste Land, Ezékiel és a magyar fordítások* = *Holmi* 2013/7., 848–863., 2013/8., 999–1017.
- BACSÓ Béla, *A szó árnyéka – Paul Celan költészetéről*, Pécs, Jelenkor, 1996.
- GYÓRFFY Miklós, *Kafka: Átváltozás* = Gy. M., *Polgárok és művészek. Metszet a XX. századi német prózáról*, Bp., Korona Nova, 1997, 26–37.
- SZENDI Zoltán, *Lélek és kép. Világkép és kompozíció Thomas Mann kisepikájában*, Pécs, Pro Pannonia, 1996.

27. *József Attila

30 vers

Az istenek halnak, az ember él. Tárgyi kritikai tanulmány Babits Mihály verseskötetéről Szabad-ötletek jegyzéke két ülésben Curriculum vitae

SZAKIRODALOM:

TVERDOTA György, *József Attila*, Bp., Korona, 1999.

TVERDOTA György, „szublimálom ösztönöm”. *József Attila-versek elemzése*, Bp., Universitas, 2006.

Újraolvasó. *Tanulmányok József Attiláról*, szerk. KABDEBÓ Lóránt–KULCSÁR SZABÓ Ernő–KULCSÁR-SZABÓ Zoltán–MENYHÉRT Anna, Bp., Anonymus, 2001.

BÓKAY Antal, *József Attila poétikái*, Bp., Gondolat, 2004.

28. A későmodern magyar líra

*Szabó Lőrinc: 10 vers

*Radnóti Miklós: 15 vers

Weöres Sándor: 5 vers + *A vers születése (Meditáció és vallomás)*

Pilinszky János: 5 vers + *A mű születése* c. előadás (a *Publicisztikai írások* c. kötetből, 1999)

Nemes Nagy Ágnes: 5 vers + *Rózsa, rózsza* c. esszé (*Az élők mértana* c. kötetből, 2004)

+ 1 további, szabadon választott szerző az alábbiak közül:

Vas István: 3 vers (a *Vas István: Összegyűjtött versek* c. kötetből, 2000)

Kormos István: 3 vers (a *Kormos István művei* c. kötetből, 1995)

Nagy László: 3 vers (a *Seb a cédruson* c. kötetből, 1995)

Gérecz Attila: 3 vers (az *Így bocskorosan. Egybegyűjtött versek és írások* c. kötetből, 2006)

Dsida Jenő: 3 vers (a *Dsida Jenő összegyűjtött versei* c. kötetből, 2008)

Reményik Sándor: 3 vers (a *Reményik Sándor összes versei* c. kötetből, 1941)

Áprily Lajos: 3 vers (az *Áprily Lajos összes versei* c. kötetből, 1993)

Kálnoky László: 3 vers (a *Kálnoky László: Összegyűjtött versek* c. kötetből, 1980)

Zelk Zoltán: 3 vers (a *Tűzből mentett hegedű* c. kötetből, 1963)

Juhász Ferenc: 3 vers (a *Szárnyas csikó* c. kötetből, 1949)

SZAKIRODALOM:

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 807–815, 826–830, 866–870, 889–905, 1009–1010, 1018–1019.

KABDEBÓ Lóránt, „*A magyar költészet az én nyelvemen beszél.*” *A kései Nyugat-líra összegződése Szabó Lőrinc költészetében*, Bp., MTA ITI, 1992.

FERENCZ Győző, *Radnóti Miklós élete és költészete*, Bp., Osiris, 2005.

KENYERES Zoltán, *Weöres Sándor*, Bp., Kossuth, 2013.

TOLCSVAI NAGY Gábor, *Pilinszky János*, Pozsony, Kalligram, 2002.

SCHEIN Gábor: *Nemes Nagy Ágnes költészete*, Bp., Belvárosi, 1995.

29. A későmodern magyar próza és dráma

Németh László: *Gyász vagy Iszony*
Márai Sándor: *Egy polgár vallomásai*
Ottlik Géza: *Iskola a határon, Minden megvan* (elbeszélés)
Örkény István: 5 egyperces novella

Németh László: *Széchenyi*
Örkény István: *Tóték vagy Macskajáték*

+ 1 további, szabadon választott szerző az alábbiak közül:

Illyés Gyula: *Puszták népe*
Szerb Antal: *Utas és holdvilág*
Tamási Áron: 5 novella (a *Tamási Áron összes novellái* c. kötetből, 2002)
Wass Albert: *Adjátok vissza a hegyeimet!*
Déry Tibor: *Szerelem, Két asszony*
Sántha Ferenc: *Az ötödik pecsét*
Mándy Iván: *Ciklon*
Mészöly Miklós: *Az atléta halála vagy Saulus*
Szabó Magda: *Freskó* vagy *Az őz* vagy *Az ajtó*

+ 1 további, szabadon választott szerző az alábbiak közül:

Illyés Gyula: *Fáklyaláng*
Mészöly Miklós: *Az ablakmosó*
Sarkadi Imre: *Oszlopos Simeon*
Pilinszky János: *KZ-oratórium*
Csurka István: *Ki lesz a bálánya?*
Örkény István: *Pisti a vérzivatarban*

SZAKIRODALOM:

Magyar irodalom, főszerk. GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2011, 713–749, 863–866, 905–907, 914–923, 955–960.
DOBOS István, *Az én színrevitele. Önéletírás a XX. századi magyar irodalomban*, Bp., Balassi, 2005, 74–90. (*Egy polgár vallomásai*), 157–166. (*Puszták népe*)
SZITÁR Katalin, *A regény költészete – Németh László*, Bp., Argumentum, 2010, 75–112. (*Iszony*)
SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Ottlik Géza*, Pozsony, Kalligram, 1994, 12–151.
SZIRÁK Péter, *Örkény István*. Bp., Palatinus, 2008, 179–253., 254–281.
THOMKA Beáta, *Mészöly Miklós*, Pozsony, Kalligram, 1995, 97–108.

30. A közelmúlt magyar irodalma (1970–1995)

Két szabadon választott szerző az alábbiak közül:

Petri György: 2 vers (a *Petri György Munkái I. – Összegegyített versek* c. kötetből, 2003)
Tandori Dezső: 3 vers (a *Vigyázz magadra, ne törődj velem* c. válogatáskötetből, 1989)
Oravecz Imre: 3 vers (az *Oravecz Imre válogatott költeményei* c. kötetből, 2000)
Orbán Ottó: 3 vers (*A kelj följancsi jegyese* c. kötetből, 1992)
Szilágyi Domokos: 3 vers (a *Válogatott versek és műfordítások* c. kötetből, 1979)
Baka István: 3 vers (a *Tájkép fohással* c. kötetből, 1996)
Kányádi Sándor: 3 vers (a *Valaki jár a fák hegyén* c. kötetből, 1998)

Tolnai Ottó: *A gyönggyel töltött browning* (hosszúvers, 1985)
Papp Tibor: 3 vers (a *Disztichon Alfa* c. kötetből, 1994)
Nagy Gáspár: 3 vers (a *Nagy Gáspár összegyűjtött versei* c. kötetből, 2007)

Egy szabadon választott epikus mű az alábbiak közül:

Konrád György: *A látogató*
Gion Nándor: *Virágos katona*
Kertész Imre: *Sorstalanság*
Nádas Péter: *Egy családregény vége*
Szilágyi István: *Kő hull apadó kútba*
Hajnóczy Péter: *A halál kilovagolt Perzsiából*
Esterházy Péter: *Fuhasok, A szív segédigéi*
Bodor Ádám: *Sinistra körzet*

Egy szabadon választott drámai alkotás az alábbiak közül:

Sütő András: *Egy lócsiszár virágvasárnapja, Csillag a máglyán*
Nádas Péter: *Takarítás*
Spiró György: *Csirkefej*

SZAKIRODALOM:

KULCSÁR SZABÓ Ernő, *A magyar irodalom története 1945–1991*, Bp., Argumentum, 1994, 126–143., 169–180.

Magyar irodalom, szerk. GINTLI Tibor, SCHEIN Gábor, Bp., Akadémiai, 2010, 945–988, 998–1002., 1008–1022., 1033–1035.

HORVÁTH Kornélia, *Petri György költői nyelvéről. Poétikai monográfia*. Bp., Ráció, 2012.

BEDECS László, *Beszélni nehéz. Tanulmányok Tandori Dezső költészetéről*, Bp., Kijarat, 2006.

KULCSÁR-SZABÓ Zoltán, *Oravec Imre*, Pozsony, Kalligram, 1996.

SZIRÁK Péter, *Kertész Imre*, Pozsony, Kalligram, 2003.

BALASSA Péter, *Nádas Péter*, Pozsony, Kalligram, 1997.

POZSVAI Györgyi, *Bodor Ádám*, Pozsony, Kalligram, 1998.

NÉMETH Marcell, *Hajnóczy Péter*, Pozsony, Kalligram, 1999.

B-tételek

(MEGKÖZELÍTÉSMÓDOK)

1. KORSTÍLUS VAGY STÍLUSIRÁNYZAT: A húzott A-tételből válasszon ki négy művet, majd azokon keresztül mutassa be egy adott korstílus vagy stílusirányzat poétikai, esztétikai, társadalomtörténeti jellemzőit!

2. ALKOTÓI PÁLYAKÉP: Ismertessen a húzott A-tételből egy, a bizottság által kiválasztott alkotói pályaképet, bemutatva a pálya szakaszait, fordulatait, és helyezze el az alkotót kortársai körében (magyar és világirodalmi kontextusban)! Térjen ki arra is, hogy az adott szerző életműve miért meghatározó a magyar irodalomtörténetben! (A bizottság a *-gal megjelölt, magyar szerzők közül választ. Világirodalmi A tétel, illetve a 29. és 30. A-tétel esetén húzzon másik B-tételt!) Természetesen a csillaggal külön nem jelölt szerzők esetében is ismerni kell az alapvetően fontos kronológiai adatokat és műveket.

3. MŰFAJISÁG: A húzott A-tételből válasszon ki három művet, és vázolja fel e művek műfajának előtörténetét és alakulástörténetét három másik példát hozva különböző századokból! Az Ön által hozott példák kiindulva sorolja fel e műfaj sajátosságait, meghatározó jegyeit!

4. ELEMZÉS: A húzott A-tételhez kapcsolódóan válasszon ki három lírai vagy három elbeszélő prózai művet a tételjegyzékben meghatározott korpuszból, és elemezze azokat **lírapoétikai** (pl. műfajiság, műforma, verstípus, cím, vershelyzet, beszédhelyzet/beszédmód, hangnem, személyesség, szerkezet/kompozíció, tér- és időviszonyok, nyelvi sajátosságok, motívumok, toposzok, szóképek, alakzatok, versforma, ritmus, verselés, vershangzás, rímelés, intertextualitás stb.) vagy **prózapoétikai** (pl. műfajiság, cím, cselekmény, hősök/karakterek, jellemábrázolás, magatartásformák, szerkezet, tér- és időviszonyok, időrend, elbeszélésmód, nézőpontok, nyelvi sajátosságok, motívumok, értékszerkezet, világkép, intertextualitás stb.) szempontok alapján!

5. TÁRSMŰVÉSZETEK: Válasszon ki négy művet a húzott A-tételből, és kapcsoljon hozzájuk egy-egy társművészeti alkotást bármely korszakból! Páronként elemezze az irodalmi mű és a hozzá kapcsolt társművészeti alkotás kapcsolatát, a köztük lévő hatástörténeti/intermediális viszonyt! Térjen ki a művészi kifejezőmód (verbális, vizuális, audiális) eltéréseiből adódó jelentéskülönbségekre is!

C-tételek

(KREATÍV FELADATOK)

Válasszon az alábbi 20 téma egyikéből, és dolgozza fel a választott témát kreatívan, a középiskolai oktatásban is hasznosítható módon! Készíthet a témából PowerPoint-prezentációt (max. 12 dia), interaktív/multimédiás pdf-fájlt (max. 5 oldal), Facebook-oldalt, digitális antológiát bevezető tanulmánnyal/utószóval (max. 12 + 3 oldal) vagy kisfilmet (max. 5 perc). A téma kidolgozásánál használjon fel legalább két kurrens, a témához köthető, könyvtári (nem internetes) szakirodalmat, ezek könyvészeti adatait tüntesse fel a feladat végén! Az elkészült feladatot a szigorlatot megelőző szorgalmi időszak végéig küldje el e-mailben a ppke.irodalomszigorlat@gmail.com címre.

Választható témák:

1. Eszmények és megvalósulásuk a reneszánsz magyar- és világirodalmában legalább két választott példa alapján
2. Eszmények és megvalósulásuk a barokk magyar- és világirodalmában legalább két választott példa alapján
3. Felvilágosodás: magyar modell? Megerősítőleg vagy tagadólag válaszoljon egy rövid bemutatóban, létezett-e külön modellje a magyarországi felvilágosodásnak!
4. Költőbarátságok a magyar reformkorban, legalább három példán szemléltetve
5. Mi volt a népszerűség titka az 1870-es, 1880-as években? Legalább három irodalmi példán mutassa be, miért lettek népszerűek, bestsellerek ezek az alkotások az említett időszakban?
6. A Csáth-kód. Mutassa be egy kreatív prezentációban, mi lehetett a titka Csáth elbeszéléseinek, írástechnikájának a saját idejében és manapság!
7. A Nyugat folyóirat vagy a Nyugathoz kapcsolódó legalább három szerző képzeletbeli facebook profiljának kialakítása (konkrét műcímekkel, eseményekkel, dátumokkal, anekdotákkal...)
8. A kisváros térpoétikai szerepe a klasszikus és/vagy a későmodern prózában, legalább három szöveg vizsgálatával.
9. A magyar dráma és a színház helyzete a huszadik század első felében. Legalább három szerző három drámai művén keresztül vázolja fel a közönség, közönségigény – drámai műnem megújulása és a kritikai visszhang lehetséges viszonyait!
10. Modern és posztmodern. Kapcsolat, átírás, „továbbírás” lehetőségei legalább három szerző vagy három lírai, prózai, drámai szöveg között a huszadik század 10-es, 20-as, 30-as éveiben és a posztmodern korszakban
11. Konkrét példákon, mikroelemzések segítségével érveljen az irodalmi szövegekben megjelenő képleírások, ekphrasziszok szemantikai többlettartalma mellett! A példákat a klasszikus és a későmodern korszak magyar és világirodalmának lírai, prózai, drámai alkotásai köréből válogassa!
12. Lírai ars poeticák a közelmúlt (1970–2018) magyar irodalmából, három választott példa alapján
13. Női hang, női témák a közelmúlt (1970–2018) magyar elbeszélő prózájában, három választott szerző alapján
14. A szerelmi költészet változatai a 20–21. századi magyar lírában
15. A térpoétikai megközelítésmód lehetőségei egy, a közelmúltban (1970–2018) megjelent magyar regényben
16. Betegség-narratívák a közelmúlt (1970–2018) magyar elbeszélő prózájában (regény és/vagy novella), három példa alapján
17. A magyar irodalmi élet fórumainak átalakulása a 21. században
18. Klasszikus drámák kortárs (2000 utáni) újraértelmezései, két saját színházi élmény alapján
19. A kortárs magyar irodalom helye és szerepe a középiskolai magyartanításban, legalább három kortárs példa alapján
20. Ízelítő a mai magyar gyermekirodalomból (verses kötetek, mesekönyvek, ifjúsági irodalom)